

JUBILEJI

OB 80-LETNICI MIROSLAVA KOŠUTE

Miroslav Košuta, slovenski pesnik, pisatelj, dramatik, prevajalec, novinar in urednik se je rodil 11. marca 1936 v Križu pri Trstu. Čas fašizma ga je zaznamoval s tujim imenom in priimkom, z ljubeznijo do materinščine in z odporom do črnih srajc. Maturiral je na tržaški višji gimnaziji s slovenskim učnim jezikom, nato pa študij nadaljeval na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je študiral primerjalno književnost in literarno teorijo. Po diplomi leta 1962 se je zaposlil kot novinar in urednik na ljubljanskem radiu. Po skorajda petnajstih letih se je leta 1969 vrnil v Trst, kjer je bil najprej tri sezone dramaturg Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, nato je do leta 1978 pri Založništvu tržaškega tiska urejal mesečnik Dan, potem pa je bil vse do upokojitve ravnatelj in umetniški vodja Slovenskega stalnega gledališča v Trstu.

*Za svoje literarno ustvarjanje je prejel več različnih nagrad, leta 2011 tudi Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Ob 80-letnici je založba Mladinska knjiga izdala knjigo **Mornar na kozi**, v kateri je avtor obudil spomine na čas svojega zgodnjega otroštva in mladosti. Mi pa v počastitev avtorjevega življenjskega jubileja ponatiskujemo drugi del odlične spremne besede Nika Grafenauerja, ki je leta 2006 izšla v knjigi izbranih Košutovih pesmi za otroke z naslovom Križada. Pesmi je izbral in uredil Niko Grafenauer.*

Niko Grafenauer

KRIŽADA

Miroslav Košuta je doslej izdal že trinajst pesniških slikanic in zbirk za otroke, v katerih z velikim občutkom za pristne doživljajske poteze, ki označujejo otrokovo dušo in svet v najzgodnejšem obdobju življenja, upesnuje različne prizore in dogodke, kot jih razpozna v svojih stikih z otroki, hkrati pa jih zaliva s svojo razposajeno domišljijo. Z njo se neposredna skušnja spreminja v pesniške dogodivščine, v katerih ne manjka igrivosti, kar jim daje tisto očarljivost in zapeljivost, brez katerih bi se otroci in mladi bralci lahko ob njih dolgočasili ali pa jih preprosto obšli.

Pesnik je, kot se to ponavadi dogaja, prve svoje pesmi za otroke objavljajal po revijah in časopisih za najmlajše bralce, predvsem v tržaškem *Galebu*, šele leta 1975

je v zbirki Čebelica izšla drobna knjižica njegovih pesmi z naslovom *Kje stanuješ, mala miška?*, ki se je takoj priljubila otrokom. Kako tudi ne, saj pesmi pripovedujejo o majhnih otrocih in malih hišnih živalih, predvsem miškah in mucah, pa tudi maku, uri in ciganih, ki se v prijaznem okolju te knjižice srečujejo med sabo.

V naslednji, dosti obsežnejši zbirki *Zaseda za medveda*, ki je izšla leta 1979, pesnik razširja motivno prizorišče iz prve knjižice z novimi podobami, umišljijami in doživljajskimi utrinki, ki se prilegajo otrokovim spoznavnim nagibom in odkritjem, kakršne mu ponujata dom in njegova okolica, predvsem pa pesnikovo videnje otroku pripadnih podob in predstav, ki sodijo v pravljlično ukrojeni svet po otroški meri. Pri tem ne gre spregledati, kako brez pridržkov se zna Košuta v svojih upodobitvah tega sveta poistovetiti z otroško dušo, s katero se srečuje kot odrasel človek in oče.

Tako se pesmi v tej zbirki najraje igrajo in veselijo, polne so razposajenih domislic, ki razgibavajo otrokovo domišljijo, in skoraj vse so napisane v lahkotnem melodičnem ritmu, v katerem pozvanjajo številne zvočne in besedne igre. Nekatere med njimi pa so tudi otožne in zamišljene, ker se v njihovem ozadju stiska tiha skrb ali misel, ki se dotika usode slovenskih otrok v zamejstvu. Predvsem pa je v njih čutiti utrip doživetij in prigod, ki izvirajo iz pesnikovega družinskega življenja in okolja. Zato tudi ni nobeno naključje, da se v večjem delu teh pesmi družijo občutja, ki so porojena tako iz pesnikovega življenja v otroštvo njegovih dveh fantičev, Uroša in Aleša, kakor tudi iz spominov na njegova lastna otroška leta. Oboje pa se zrašča v slikovito, radoživo in pesniško prepričljivo besedovanje o neponovljivi sproščenosti in doživljajski pristnosti slehernega otroštva.

To pa se zmerom družijo tudi s pojmom maternega jezika, kar še posebej velja za pesništvo, zlasti še, če je namenjeno otrokom, ki ta jezik v zamejstvu nepovratno izgubljuje. Zato se Miroslavu Košuti kot pesniku, ki živi v Trstu, pogosto dogaja, da mu pisanje za otroke včasih naenkrat zastane pred grenkim vprašanjem, koliko je po tržaških in sploh zamejskih šolah še učencev, ki bodo njegovo pesem, misel, besedno igro ali samo manj vsakdanjo besedo doumeli in doživeli kot svojo.

Nekoč je, kot sam pravi, na eni vse redkejših mestnih slovenskih šol na Tržaškem podeljeval bralne značke. Bil je sprejet z recitiranjem in petjem, nazadnje je pa še sam povedal nekaj svojih najpreprostejših, s preudarkom izbranih pesmi. Vendar je bil kar nekajkrat prekinjen s *che cosa vuol dire?* (kaj to pomeni?). Prekinjali so ga ponavadi otroci iz mešanih zakonov, bistri, zvedavi, prisrčni, ampak brez osnovnega znanja jezika, v katerem je govoril svoje pesmi.

Kaj to pomeni? Da je Miroslav Košuta še eden zadnjih pesnikov na Tržaškem, ki se tamkajšnjim otrokom oglašča s slovensko besedo. Vendar pa pri tem v svojem besedju, zaznavanju jezika, po duhu in estetski veljavi presega okvir »zamejstva«, saj je slovenski pesnik po pravi meri, kar velja tako za njegove pesniške stvaritve za odrasle kot za otroke. Kaj več in bolje lahko pove takšen pesnik, kot je zapisano v kratki uvodni pesmici iz *Zasede za medveda*. Naslov ji je *Vabilo*:

Pojdimo v gmajno med zeleno brinje –
nebo je sinje, nebo je sinje!

Pojdimo v njivo med zoreče klasje –
naš čas je, naš čas je!

Pojdimo na obalo gledat morje –
kako široko, svetlo je obzorje!

Kako preprosto in kako živo povedano. In kako primorsko kraško. Pa vendar s sporočilom, ki to geografsko oznako daleč presega, saj govori o duši, ki se dotika sinjega neba, zemeljsko zorečega časa in vedno odmikajočega se obzorja. V preprosti pesmici, ki se je naslonila na vtise iz narave, ali še bolje, na pesnikovo videnje njenih razsežij, ki označujejo človekovo življenje, je izpovedna resnica, ki ne zajema le otroka, ampak človekovo bitje in žitje v celoti. Prav zato je to ena najlepših Košutovih »otroških« pesmi.

Njegove *Abecerime*, ki so leta 1979 sledile zbirki *Zaseda za medveda*, so, kot že naslov pove, izraz pesniške pustolovščine, ki mu je za osnovo abeceda. Z drugimi besedami rečeno: kako v pesniku s podobami, ki jih v njem vzbudijo, zaživijo črke, da ne ostanejo zgolj mrtva čačka na papirju ali na šolski tabli. Zato so tudi predstavljene v rimanih štirivrstičnicah, v katerih avtor prikazuje, kaj vse abeceda lahko sproži ali oznanja v živahni pesniški domišljiji.

S tem, kar je doživljal ob svojih dveh sinovih, in tudi s tem, kar je v njegovo poezijo vneslo urbano okolje, so se mu na pesniškem prizorišču zgodili premiki, ki pomenijo novosti v primerjavi z njegovo navezanostjo na spominsko gradivo iz lastnega otroštva. Tako se je razširila tudi motivna in izkustvena lestvica njegovih pesmi. Pa vendar se ni nikoli do kraja odtrgala od spominskega otroštva v njem. Zato v razpoloženju, ki ga upodablja v teh pesmih, ostaja venomer avtentičen, saj v svojem občutju in razvidenju stvari združuje eno in drugo. Odtod tudi izhaja tisto, čemur rečemo toplina. To je nikoli do konca razsrediščeno ognjišče doma, ki ga otroci zmerom potrebujejo, mi pa ga zagotavljamo ali pa tudi iščemo. Prav o tem na igriv način pesnik pripoveduje v zbirki *Ptička smejalca* (1984), ki je posvečena sinu Urošu. Čeprav je sestavljena iz zelo raznorodnih pesniških videnj otroštva in sestavin, ki so zanj značilne, v njej, vsaj zame, prevlada prva kitica iz pesmi, po kateri je naslovljena zbirka. Glasi se:

Vem za sončen obraz,
kjer sredi lička
gnezdi ptička –
ptička smejalca.

Tako upesnjena ptička smejalca vnaša vedrino v vse tisto, kar nas obdaja z vsakodnevnimi skrbmi in dolžnostmi, v hitenje časa, v katerem se pehamo za velikimi ali drobnimi življenjskimi cilji in potrebami, pri čemer ne znamo in ne umemo za hip zastati in se ozreti okrog sebe. Opozarja nas, da naj ne pozabimo na to, kaj je lepota. Kakšna lepota, boste rekli. Lepota naivne prisrčnosti in zaupljivosti, ki sta znamenje odprte duše, brez katere ni resničnega otroštva. Takšna podoba otroštva se razgrinja pred nami tako v tej pesmi kot še mnogih drugih v zbirki. To pa je mogoče samo zato, ker pesnik venomer na živ in pristen način išče tudi samega sebe v njem.

Nič čudnega torej, če je pesniško obzorje v zbirki poseljeno s celo vrsto različnih otroku bližnjih slik, dogodivščin in pojavov, ki v njem vzbujajo začudenje ob njihovem prepoznavanju, v kakršnega jih zapleta pesniška igra.

Tako se v knjigi najprej srečamo s pravljničnimi prizori in domislicami ter z domišljjsko po svoje zasukanimi izkušnjami iz otrokovega vsakdana, sledijo pesmi o živalih iz domačih in tujih logov, nato pesniške igrarije, ki se navezujejo na splošno znane ljudske reke ali pa na besede in pojme, s katerimi se pesnik igra, kot bi metal kocko; to se zgodi tudi z imenom njegovega rojstnega kraja Križa.

V zadnjem razdelku zbirke pa se zvrstijo tudi predstavno zahtevnejše, a slikovite pesmi o deklicah in fantkih, ki se spogledujejo med sabo, in ne nazadnje tudi o pesniku, ki s pomočjo domišljije in pisalnega stroja kuje svoje pesmi. Prav na to vižo je ubrana njegova veseljaška pesmica z naslovom *Pesnik*, kjer sam sebe takole predstavi:

Pesnik je drugim v veselje,
sam pa v stiski išče in bega:
manj zmore, kot so njegove želje,
in nazadnje še umre od tega.

V naslednji zbirki *Zidamo dan*, ki je izšla leta 1987 in je zanj prejel Kajuhovo nagrado pri nekdanji založbi Borec, Košuta izdatno razširi motiviko in v marsičem dopolni pesniški postopek, ki ga je uveljavil že v *Ptički smejalci*. V njej se vsakdanja otroška igra prepleta z besedno in zvočno igro, kraške in obmorske podobe se družijo z mestnimi vtisi in prizori, živalski liki z domišljijskimi postavami in domisleki, vse skupaj pa se od pesmi do pesmi sestavlja v živopisno kuliserijo pesniškega igrišča za otroke, prav takšne, kakršen je njegov sin Aleš, ki mu je zbirka posvečena.

Knjiga je v svojih poslikavah tega igrišča zagotovo domiselna in privlačna za mladega bralca, včasih morda zaradi zvočnih in pomenskih premetov v pesnikovi besedni in zvokovni telovadnici še bolj za poslušalca, saj mu ponuja raznorodne vaje in naloge, ki vzgibavajo njegovo uho in čutnonazorne predstave. V tem smislu je morda danes manj povedna – zato je tudi nisem uvrstil v pričujoči izbor – za marsikoga od staršev in tudi za otroke iz tistega časa, ko je nastala zbirka, pa je zagotovo še vedno zelo živa podoba avtomobilskih kolon, ki so se v nakupovalni mrzlici valile čez strogo zastraženo mejo v Trst. Zato naj jo kot domiselni pesniški prikaz v otroško pesem presajene tedanje potrošniške ihte, ki tudi sedaj ni nič manjša, če ne še dosti večja, le da se je usmerila v ljubljanske in druge nakupovalne centre, na tem mestu citiram v celoti.

Po kaj neki gremo,
še niti ne vemo,
a stegnjen prst
kaže v Trst.

Na voglih, na vratih,
na tablah, plakatih
stegnjeni prst
kaže v Trst.

Ko prideš v križišče
in smernice iščeš,
stegnjeni prst
kaže v Trst.

To bojo veseli
trgovci debeli,
to bojo žareli,
ko bojo šteli,

saj kačasta vrsta
se vije do Trsta

od leve, od desne,
od vsakega prsta.

Tako se iz dneva v dan zidajo naši nakupovalni dnevi in praznijo naše denarnice. Pomembno pa je, kako je pesnik s humorjem in brez kakršnegakoli očitanja v otroški pesmi prikazal nepresahljivo potezo v človeški naravi: imeti. Kar velja tako za tiste, ki kupujejo, kot za tiste, ki prodajajo. Človeški sejem, ki se nikoli ne utruji.

Naslednja Košutova zbirka, *Na Krasu je krasno* (1988), je izbor njegovih pesmi iz dotedanjih zbirk. Za knjigo je leta 1989 prejel Levstikovo nagrado. Naslov sam pa se hote navezuje na pesnikovega kraškega rojaka in predhodnika v poeziji za otroke Iga Grudna, ki je leta 1949 izdal zbirko *Na Krasu*. Vendar je Košuta ta naslov dopolnil z domiselno besedno igro in že s tem označil bistveno drugačen pesniški značaj svoje knjige od Grudnove, ki je dosti bolj preprosta, vezana na tradicijo in takratni čas ter vzgojne potrebe. Kako pa bi tudi zveneje Košutove pesmi, če bi se v današnjem času zgledoval pri Grudnu? Res je ravno nasprotno: v njih je na povsem nov način in z občutkom za sodobno otrokovo izkušnjo, ki se vrti znotraj družinskega in z zahtevami današnjega načina življenja ukoreninjenega dnevnega reda, upodobil Kras kot tisto pesniško pokrajino, nad katero se razpenja vedro nebo, pod njim pa domujeta sproščenost in igrivost – ki sta tudi značilni lastnosti Kraševcev. Tako je nastala pesem *Na Krasu je krasno*, po kateri je naslovljena zbirka. Z njo je pesnik, kot da bi stopal s postrani klobukom po gmajnah, paštnih in kamnitih poteh, na katerih burja odpihuje hude misli in skrbi v glavah, napravil razposajeno vesel pesniški poklon okolju, v katerem je pognal svoje korenine.

Na Krasu je krasno –
nikdar ni prezgodaj,
nikdar ni prekasno:
vse je zmeraj o pravem času,
na Krasu.

Na Krasu je krasno –
nikdar ni pretiho,
nikdar ni preglasno:
vsi so zmeraj na dobrem glasu,
na Krasu.

Po tej zbirki se v Košutovem novem ustvarjalnem zamahu sproži cel niz pesniških slikanic – *Kavka s Kavkaza* (1992), *Galeb nad žitom* (1995), *Basni kratke sape* (2000), ki se jim leta 2003 pridružijo *Nove basni kratke sape* in leto dni poprej izdana slikanica *Lestev in sirček*, v kateri pa so zbrane pesmi za najmlajše iz že objavljenih knjig. V slikanicah se spet srečujemo s pesniškimi upodobitvami živalic in živali, s kratkimi, v rimanih stavkih povedanimi basnimi, kar je pesnikova zvrstna novost, njihov moralni nauk pa zavita v humorno govorico in razrešitev, z liričnimi utrinki iz dogajanja v živi naravi, s pogledom na morje, nad katerim razpirajo svoja krila galebi in se na njegovi gladini belo blešči jadro. Same drobne slike, ki pa opozarjajo na krhko in spremenljivo lepoto vanje zajetih trenutnih vtisov.

V treh obsežnejših zbirkah, ki jih je Miroslav Košuta objavil v naslednjih letih – to so *Trije velblodi ali Pesmi za vsakogar* (2001), *Strašnice* (2002) in *Minimalčice* (2004) – se njegovo fantazijsko vidno polje nagnete z novimi motivi in igrivimi senzacijami, ki se vrstijo kot na tekočem traku ali pa, še bolje rečeno, krožijo okrog kot na veselem vrtiljaku.

V prvi, *Trije velblodi ah Pesmi za vsakogar*, se srečujemo z nonsensnimi prizori, v katerih nastopajo eksotične živali, ki se na vsem lepem znajdejo v mestnem vrvežu in s svojo navzočnostjo vnašajo vanj nered in zmedo, s semaforji, ki vse tri luči prilagajajo svojemu duševnemu razpoloženju, z letečim krožnikom na kuhinjski mizi, z mlinčkom, ki melje dneve v tednu, z govorečimi ladjami v tržaškem zalivu, s poležavanjem pod poletnim soncem na mehkem in udobnem oblaku, z maternim jezikom, ki prihaja iz otroških ust na Koroškem in se ga s tenkim ušesom sliši tudi na Kras, in ne nazadnje z drobnimi zaupnostmi, ki se jih lahko pove samo na uho, o čemer nam šepeta uvodna pesem *Skrivnost*.

A to je seveda samo nekaj bleščic z drevesa, ki je zraslo iz glave in se, presajeno v knjigo, s pesmimi in ilustracijami ponuja ogledovanju in branju.

Naslednja zbirka iz prej omenjene trojke ima naslov *Strašnice*. Človek najprej pomisli, da v knjigi straši. A je stvar povsem drugačna. Zanimivo je pesnikovo poročilo o tem, kako je prišel do tega naslova oziroma do besede, ki ga je spodbudila, da je napisal pesem, nato pa je njen naslov postavil tudi na čelo zbirke.

Pred leti je s skupino slovenskih pesnikov nastopal na literarnem večeru v Pragi. Ko so v predmestju zavili z avtoceste, je velik napis kazal na Strašnice. »Beseda me je tako prevzela,« pripoveduje, »da sem si jo moral zapisati. Med kolegi je očitno zadela samo mene. Obležala je v mapi spominkov, čez mesece mi je pri pospravljanju prišla pred oči in se v hipu prelila v pesem, po kateri je dobila naslov tudi moja mladinska zbirka.« Takrat avtor še ni vedel tistega pomena te besede, ki ga je v slovarju odkril šele kasneje. Pod geslom strašnica je našel opis, da je to travniška zdravilna rastlina, ki zraste do približno trideset centimetrov visoko, njeni drobni cvetovi pa so obrobljeni z megličasto rožnato barvo. Pisec spremne besede v *Strašnice* Igor Saksida pa jo opisuje kot rastlino »s pernatimi listi in cveti v glavicah«. Le s čim lahko straši takšna roža, da so ji dali to ime, ki ga je pesnik srečal po povsem drugi poti kot v slovarju, v imenu njemu neznanega kraja na pragu Prage? V knjigi so zbrane kratke igrive in ljubeznive pesmice za najmlajše, kar daje misliti, da jih je, če že ne vseh, vsaj večji del, spodbudilo njegovo druženje z vnukom Andražem. Najbolj prepričljivo kaže na to sama zasnova in motivna razporeditev pesmi v zbirki. Začne se s ciklom pesmi o živalih – nekatere od njih poznamo že od prej –, nadaljuje se s pojmi, s katerimi se pesnik pravzaprav igra sam s sabo oziroma z alter egom – otrokom v sebi. Nato se v razdelku *Medvedjaki* najbolj razgovori o medvedih, ki so predstavljeni s povsem človeškimi lastnostmi, saj o njih ded pripoveduje otroku, kot da so člani družine, čeprav imajo tudi svoje medvedje muhe in navade. Z drugimi besedami rečeno: pripovedovalec v svojih medvedjih zgodbah prikazuje dogajanje, ki je blizu otrokovi lastni skušnji in vedenju, s kakršnim ga omrežuje dom.

V zadnjem ciklu *Strašnice* pa gre za igrarijo z različnimi domisleki, v katerih nastopajo črka A, letala, most, pot in cesta, blizu-daleč, streha, hiša, ki gre iz mesta, in podobno. Vse skupaj pa tvori predstavno dogodivščino, ki v njej neutrudno veseljači k otroku obrnjena pesniška domišljija.

In kako pesnik prikaže v zadnji pesmi z naslovom *Strašnice* svoj nagib, da je po njej poimenoval tudi zbirko? Takole:

So pesmi, ki zbujajo sredi noči
in vrtajo vate kot strašne oči,
skrivnostno strašne in vsakdanje
kot strašna ljubezen, ki jemlje spanje,

in druge, ki zanje je strašen le strah,
in tretje, na strašno visokih nogah,
a spet nekatere so strašno pri tleh,
pač pesmi o strašno preprostih rečeh,
so pesmi, ki vlivajo strašno moč,
in strašno zaspane za lahko noč –
ah, strašno lepe pesmice,
resnično prave strašnice.

Minimalčice že z naslovom opozarjajo na to, da so v njih zbrane pesmice, ki sodijo v pesnikov predstavnih minimundus, v katerem se motajo in srečujejo med sabo zelo različne premične pritikline: nosorog, kamela, čuk, krokar, ježek, medved, veverička, jadro, barčica, burja itd., pa tudi svinčnik, kreda, barvice ali sandale, da o babici in dedku ne govorimo. Skratka, gre za zelo živopisno družčino, kjer vsak lik ali stvar v njej išče svojo pot do otrokovega srca.

A pri tem je treba prisluhniti tudi pesniku, ki v svojem *Minimalnem pojasnilu* na koncu knjige pripoveduje o tem, iz kakšnih pobud in s katerim prvenstvenim namenom je spisal zbirko. Takole pravi: »Ko sva zadnjič moževala s Franom Levstikom, h kateremu se marsikdaj zatečem na pogovor o *Otročjih igrah v pesencah*, sem mu rade volje priznal, kolikšnega pomena je bilo zame njegovo pisanje v mojem otroštvu, še posebej pa sem si zapomnil tisto, ki jo je povzel po kraški narodni *Oček, dajte meni konček!*«

Levstik je svoje pesmi za otroke napisal v času, ko je bilo slovenstvo preplavljeno z nemštvom, tudi slovenskih šol je bilo bore malo, zato mu je pisec, ki je danes na Tržaškem v podobnem položaju glede jezika, kot je bil takrat on v Ljubljani, v svojem umišljenem srečanju z njim pojasnil, da je edina vez med njegovim namenom in Levstikovimi mojstrovini »tisto davno otroško doživetje, neponovljivo in neprenosljivo«.

Kar pa za pravega pesnika pomeni, da to doživetje lahko upesnuje samo v maternem jeziku. Zato v nadaljevanju pravi: »Potem so se mi nekako izpisali ti verzi za najmlajše, za tiste polžke in čebelice, kar se jih še slini in leta po naših vrtcih in šolah. Kako mi je kaj uspelo, ne vem. Moj namen je bil preprosta in igriva beseda, ki tu pa tam nudi možnost upodobitve, rajanja ali zborne pripovedi...«

Kako bi lahko pesnik za mladino bolje označil svojo zavezanost maternemu jeziku? S krčenjem jezikovnega ozemlja na Tržaškem se izgublja tudi tisto primarno obzorje, iz katerega je nekoč sam zrasel in nato stopil na križado slovenskega pesništva, kjer se srečujejo in križajo različne umetniške poti.

A to ne velja samo za srečavanje z dediščino, kot so nam jo zapustili slovenski pesniški predniki, pač pa tudi za medsebojne križne stike med sodobnimi pesniki, ki se v živo in v besedi srečujejo med sabo. V celoti gledano pa s poetikami različnih domačih in tujih pesnikov vseh dob. Je to križada? Je.

Vendar v pričujoči knjigi s tem naslovom ni mišljeno to, ampak pesnikovo križadno srečavanje z otroki v besedi, ki zna upodabljati svet okrog njih in jim ga približati z domiselnostjo, kakršna se lahko koti le v radoživi pesniški glavi. Hkrati pa je križada tudi pesnikovo srečanje s samim seboj in otrokom, ki ga je ohranil v svoji duši, zato se je tudi lahko naselila v njegovi pesmi *Križada v Križu*, v kateri je upodobljena skušnja, ki pripada njegovemu otroštvu in mladosti, kakršna še danes polje v njem. Vendar je to lahko tako prisrčno prikazal šele v svojih zrelih letih:

V Križu je križišče
na Križadi.
Po njej križarijo
Križani,
ponavadi
križem kražem
sitni in jezni,
če so trezni.
Ali sanjarijo
križem rok,
namesto kriških otrok
križanke rešujejo
vinoravno in navzkriž –
ravno o vinu
se pomenkujejo
in pred vodo
križajo,
za Križankami gledajo
in se hudujejo,
da jim presedajo,
saj z njimi dobiš
največji križ.

Je kaj čudnega, če sem kot pesnikov prijatelj, sestavljavec te knjige in pisec spremene besede vztrajal pri tem, da zbirka nosi naslov *Križada*?

Bibliografija pesniških del Miroslava Košute za otroke

- Kje stanuješ, mala miška?* Ilustracije Kostja Gatnik. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1975.
- Zaseda za medveda.* Ilustracije Milan Bizovičar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1979.
- Abecerime.* Ilustracije Klavdij Palčič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1979 in 2014.
- Štirje fantje muzikantje.* Ljubljana: Mladinska knjiga, 1980.
- Ptička smejalca.* Ilustracije Marjan Manček. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1984.
- Zidamo dan.* Ilustracije Karel Zelenko. Ljubljana: Borec, 1987.
- Na Krasu je krasno.* Ilustracije Milan Bizovičar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1988.
- Kavka s Kavkaza.* Ilustracije Kamila Volčanšek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1992.
- Galeb nad žitom.* Ilustracije Marjanca Jemec Božič. Trst: Devin, 1995.
- Basni kratke sape.* Ilustracije Marjan Manček. Čedad: Zadruga Novi Matajur, 2000.
- Trije velblodi ali pesmi za vsakogar.* Ilustracije Klavdij Palčič. Čedad: Zadruga Novi Matajur, 2001.
- Strašnice.* Ilustracije Marjan Manček. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002.
- Lestev in sirček.* Ilustracije Maša Kozjek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. *Strašnice.* Ilustracije Marjan Manček. Spremna beseda Igor Saksida. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002.
- Nove basni kratke sape.* Ilustracije Marjan Manček. Čedad: Zadruga Novi Matajur, 2003.
- Minimalčice.* Ilustracije Klavdij Palčič. Trst: Mladika, 2004.
- Dvorec (po ruski pravljici).* Ilustracije Polona Lovšin. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005.
- Kriško kraške.* Ilustracije Klavdij Palčič. Čedad: Zadruga Novi Matajur, 2005.
- Križada: Izbrane pesmi za otroke.* Ilustracije Marjan Manček. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006.